

BANK MARKETINGI SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI

Sultanov Hoshimjon.

Bank moliya akademiyasi tinglovchisi.

Annotatsiya. *Ushbu maqolada marketing tushunchasi hamda bank marketing tizimi samaradorligini oshirish borasida so'z boradi.*

Kalit so'zlar. *Marketing, bank, AQSH, sotish, sotib olish, talab, iqtisod, ehtiyoj, reklama, bank xizmati, raqobat.*

Marketing - bu bozorda samarali faoliyat ko'rsatishning mujassamlashishidir. Bu atama dastlab 1902-yilda AQShda paydo bo'lgan, 20 yildan keyin esa bu atamadan jahonning ko'pgina mamlakatlari foydalana boshladilar. Marketing ("marketing") - "bozor bilan bog'liq faoliyat" ma'nosini anglatadi. Lekin bu tushunchaning ma'nosi juda kengdir. Marketing - ayirboshlash yo'li bilan ehtiyoj va talablarni qondirishga yo'naltirilgan inson faoliyatining turi, bozordagi barcha qatnashchilarning o'zaro manfaatlariga asoslangan harakatlarini, talabni shakllantirish va qondirish uchun birlashtirishdir. Dunyo amaliyotida marketing birdaniga paydo bo'lgan emas. Bu - ishlab chiqarish va sotishning maqsadi, vazifalari va rivojlanish uslublariga menedjerlarning ko'p yillik evolyutsion qarashlari natijasidir. Marketing - murakkab, dinamik, ko'p qirrali tushunchadir, bu esa marketingga tamoman universal tavsif berish mumkin emasligidan dalolatdir.

Bank rahbariyatining bosh maqsadi ko'proq mijozlar jalb qilish orqali o'zining xizmat turlarini kengaytirish, bozorni egallash hamda olayotgan foydani 109 ko'paytirishdir. Ushbu maqsadlarga erishish uchun bank marketingini usullaridan foydalaniladi. Oxirgi yillarda marketing faoliyatining maqsadi va mazmuni moliyaviy bozordagi kuchli raqobat ta'sirida banklar va mijozlar o'rtasidagi munosabatlar o'zgarayotgan sharoitda aniq tarzda o'zgardi. Avvaliga, banklar marketingini bank xizmatlariga bo'lgan talabni o'rganish, mijozlarni jalb qilish va rag'batlantirish maksadida o'rganishgan xolos. Banklarda marketing konsepsiyasi o'tgan asrning 80-yillaridagina tashkil topib, u tijorat banklarini boshqarish uchun asosiy mezon sifatida yuzaga keldi. Marketing strategiyasi, birinchi navbatda bankning o'z maxsulotiga emas, balki mijozlarning aniq ehtiyojlariga qaratilishi zarurligini taqozo qiladi. Shuning uchun marketing bank xizmatlarini, mijozlarning manfaatlarini moliya bozorida to'liq o'rganish va ehtiyojlarining o'zgarish tahlilini olib borishni nazarda tutadi. Bank marketingi rivojlanib borishi bilan ko'plab iqtisodchilar tomonidan ushbu mavzuda kitoblar va maqolalar chop etila boshlandi. Bank marketingining mohiyati, uning rivojlanish bosqichlari, asosiy vazifalari va uning boshqa nazariy tushunchalari ko'plab kitoblarda keltirilib o'tilgan.

Bank marketingining maqsadi – kapital bozori talablariga moslashish uchun zarur sharoitlar yaratish, bozorni o'rganish, raqobatbardoshlikni va foydalilikni oshirish bo'yicha tadbirlar tizimini ishlab chiqishdan iborat[3]. Bank marketingining boshqa muhim sohasi

qarz oluvchilarning kredit qobiliyatini tahlil qilish hisoblanadi. Bunga kreditlarni shartlaydigan omillarni o'rganish kiradi. Shuning uchun ham bank uchun qarz oluvchining kreditni kredit shartnomasidagi shartlarga mos ravishda qaytarish imkoniyati va shunga tayyorligini o'rganish juda muhimdir. Bank o'z zimmasiga oladigan tavakkal darajasini bilishi, shuningdek, o'zi bera oladigan kredit hajmini hisobga olishi shart. Mijozning kredit qobiliyatini tahlil qilish bilan bankning kredit bo'limi shug'ullanadi. U mijozlar to'g'risidagi axborotlarni to'plash, qayta ishlash va tahlil qilish bilan shug'ullanadi.

Bank marketingining asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

- banklar uchun alohida qiziqish uyg'otadigan kapital bozoridagi talablarni va uning alohida segmentlarini o'rganish;
- foizlar siyosatini tahlil qilish;
- reklama;
- bank passivlari va aktivlarini kengaytirish;
- bank faoliyatini rejalashtirish tizimini ishlab chiqish;
- xodimlarni boshqarish;
- mijozlarga xizmat qilishni tashkil etish.

Marketingning asosiy maqsadi - bankdan to mijozgacha bo'lgan har bir jarayonda bank xizmatlari ko'rsatishda mukammal tezlikni ta'minlashdan iborat. Pul mablag'larining aylanish darajasi va sotilishi o'ta foydali bo'lishi, moliyaviy mablag'larni saqlashda kam xarajat talab qilinishi, mijozlar talabining o'z vaqtida qondirilishi va to'liq amalga oshirishga qodirlik shunday tezlikka erishishga imkon beradi. Tijorat banklarida marketingning bosh maqsadi mijozlarni doimiy jalb qilish hisoblanadi. Chunki, bankning mijozlari qancha ko'p bo'lsa, uning daromad olishi, barqaror faoliyat yuritishi mumkin. Bank marketingi aniq turdagi bank operatsiyalarining ta'sirini oshirishga yo'naltirilgan professional faoliyatdir. Bugungi kunda u to'liq talab qilib olinmagan va banklar tomonidan yetarlicha o'zlashtirilmagan soha hisoblanadi.

Bank marketingi samaradorligini oshirishning bir qancha usullari mavjud:

1. Maqsadli reklama: maqsadli auditoriyangizni aniqlang va ularning ehtiyojlari va afzalliklariga mos keladigan maxsus marketing kampaniyalarini yarating.
2. Shaxsiylashtirish: Shaxsiylashtirilgan tajriba yaratish uchun marketing xabarlarini va takliflaringizni mijozlar ma'lumotlari va xatti-harakatlari asosida moslashtiring.
3. Raqamli marketing: Kengroq auditoriyani qamrab olish va yetakchilarni yaratish uchun ijtimoiy media, elektron pochta marketingi va qidiruv tizimini optimallashtirish kabi onlayn kanallardan foydalaning.
4. Mijozlar bilan munosabatlarni boshqarish (CRM): Mijozlarning o'zaro munosabatlarini kuzatish va boshqarish uchun CRM tizimini joriy qiling, bu esa mijozlarni yaxshiroq segmentatsiyalash va maqsadli marketing harakatlarini amalga oshirish imkonini beradi.

5. Kontent marketingi: Bankingizni ishonchli moliyaviy ma'lumot manbai sifatida ko'rsatish uchun blog postlari, videolar va infografika kabi ma'lumot beruvchi va qimmatli kontent yarating.

6. Yo'llanma dasturlari: Rag'batlantirish yoki mukofotlar berish orqali mavjud mijozlarni do'stlari va oila a'zolarini bankingizga murojaat qilishga undash.

7. Hamkorlik: Mahsulot yoki xizmatlarni o'zaro targ'ib qilish va mijozlar bazasini kengaytirish uchun boshqa biznes yoki tashkilotlar bilan hamkorlik qiling.

8. Ma'lumotlar tahlili: marketing strategiyalaringizni optimallashtirish va kompaniya samaradorligini oshirish imkonini beruvchi mijozlar xatti-harakati va afzalliklari haqida ma'lumot olish uchun ma'lumotlar tahlilidan foydalaning.

9. Mijozlar tajribasi: Ishonch va sodiqlikni mustahkamlash uchun barcha aloqa nuqtalarida mijozlarga ajoyib xizmat ko'rsatish va uzluksiz foydalanuvchi tajribasini taqdim etishga e'tibor qarating.

10. Doimiy takomillashtirish: Raqobatchilardan oldinda qolish uchun fikr-mulohazalar, tahlillar va sanoat tendentsiyalari asosida marketing strategiyalaringizni muntazam ravishda baholang va takomillashtiring.

Marketing tizimini yaratish masalasi, doimiy izlanishni va yuqori malakali ish yuritishni hamda moliya soxasi marketingini taxlil qilishni taqozo etadi. Bank xizmatlari bozorida kredit muassasalari oldidagi maqsadni aniq ifodalashga qodirlik va unga erishish usullaridan foydalanish banklar uchun o'ta muhim vazifadir. Tovarlar va xizmatlarni sotish - bozor sharoitida ishlayotgan xar qanday korxona faoliyatining muhim pog'onasidir. Bank faoliyati tadbirkorlik sohasining bir turi bo'lganligi sababli u ham bundan mustasno emas.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasining —O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki to'g'risida||gi Qonun. -T.: O'zbekiston, 21- dekabr 1995- yil.

2. O'zbekiston Respublikasining —Banklar va bank faoliyati to'g'risida||gi Qonun. -T.: O'zbekiston, 25- aprel 1996- yil.

3. Abdullayeva Z. Bank ishi. —T.: —Moliya||, 2009. 304 b. B – 166.

4. O.A Ortiqov, I.Ya Qulliev, "Bank menejmenti va marketingi" fanidan o'quv qo'llanma.Toshkent.Toshkent moliya instituti, 2013 yil.

5. Mullajonov F.M. va boshqalar. O'zbekiston Respublikasi bank tizimi. T.||O'zbekiston|| 2011.

6. Ходжанов , Искандар, и Фаррух Гафуров. «Опыт применения внутрикостного остеосинтеза при разрывах связок дистального межберцового синдесмоза». Общество и инновации 2, no. 4 (август 30, 2021): 123–126. просмотрено ноябрь 15, 2023. <https://inscience.uz/index.php/socinov/article/view/1111>.